

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення методичної ради
університету
_____ 2023 року,
протокол № ____ .

Перша проректорка, голова
методичної ради університету,
кандидатка наук з державного
управління, доцентка

_____ Ірина КОВТУН

_____ 2023 року

м.п.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
з навчальної дисципліни
«ДИПЛОМАТИЧНЕ ПРАВО»
для підготовки на першому (освітньому) рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра
із спеціальності 293 Міжнародне право
галузі знань 29 Міжнародні відносини
денної форми навчання

РОЗРОБНИК:

Доцент кафедри міжнародного та європейського права, доктор філософії

_____ 2023 року

_____ Андрій ІВАНИЦЬКИЙ

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри міжнародного та європейського права
20 січня 2023 року, протокол № 8.

Завідувач кафедри міжнародного та європейського права, кандидат юридичних наук, доцент

_____ 2023 року

_____ Світлана ЛОЗІНСЬКА

Декан юридичного факультету, доцент кафедри кримінального права та процесу, кандидат юридичних наук, доцент

_____ 2023 року

_____ Віктор ЗАХАРЧУК

ЗМІСТ

			Стор.
1.	Структура вивчення навчальної дисципліни		4
	1.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	4
	1.2.	Лекції	4
	1.3.	Семінарські заняття	8
	1.4.	Самостійна робота студентів	16
	1.5.	Індивідуальні завдання	16
	1.6.	Підсумковий контроль	17
2.	Схема нарахування балів		18
3.	Рекомендовані джерела		20
4.	Інформаційні ресурси в Інтернеті		26

1. Структура вивчення навчальної дисципліни

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин					
		Денна форма навчання					
		Усього	у тому числі				
Лекції	Сем. (прак).		Лабор.	Ін.зав.	СРС		
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Загальні питання правового регулювання зовнішніх зносин держав	9	2	2	-	-	5
2.	Система органів зовнішніх зносин	11	4	2	-	-	5
3.	Дипломатичне право: поняття, джерела та принципи. Дипломатичне представництво	11	4	2	-	-	5
4.	Право спеціальних місій	9	2	2	-	-	5
5.	Дипломатичні привілеї та імунітети	11	4	2	-	-	5
6.	Дипломатичний протокол та етикет	11	4	2	-	-	5
7.	Консульське право: поняття, джерела та принципи.	9	2	2	-	-	5
8.	Консульські установи	9	2	2	-	-	5
9.	Привілеї та імунітети консульських установ і їх персоналу	11	4	2	-	-	5
10.	Дипломатичне право міжнародних організацій	14	2	2	-	-	10
	Всього годин:	105	30	20	-	-	55

1.2. Лекції

№ з/п	Назва і план теми	Кількість годин
1	2	3
1.	Загальні питання правового регулювання зовнішніх зносин держав	2
1.1.	Поняття права зовнішніх зносин та його визначення.	
1.2.	Роль і місце права зовнішніх зносин у системі норм міжнародного права в цілому.	
1.3.	Система права зовнішніх зносин. Об'єкт та суб'єкт права зовнішніх зносин.	
1.4.	Поняття та види джерел права зовнішніх зносин. Основні багатосторонні угоди у цій галузі міжнародного права. Внутрішньодержавне законодавство України з питань її зовнішніх зносин. Договори та міжнародно-правові звичаї. Інші джерела права зовнішніх зносин.	
1.5.	Роль внутрішньодержавного законодавства у здійсненні й регулюванні діяльності органів зовнішніх зносин держав	

2.	Система органів зовнішніх зносин	4
2.1.	Система органів зовнішніх зносин держави (внутрішньодержавні та зарубіжні).	
2.2.	Українська дипломатія: становлення, зовнішньополітичні ресурси. Система конституційних органів зовнішніх зносин України.	
2.3.	Міністерство закордонних справ України як орган здійснення міждержавних зносин. Функції Міністерства закордонних справ України як спеціального органу зовнішніх зносин України.	
2.4.	Принципи, форми організації і методи роботи дипломатичної служби України. Дипломатичний корпус України та його формування. Роль дипломатії в становленні України як суб'єкта міжнародного права. Дипломатія та кризові стратегії у політиці України.	
2.5.	Дипломатична служба зарубіжних країн: формування та взаємодія з держапаратом.	
3.	Дипломатичне право: поняття, джерела та принципи. Дипломатичне представництво	4
3.1.	Поняття, система і джерела дипломатичного права.	
3.2.	Поняття дипломатичного представництва. Види дипломатичних та прирівняних до них представництв: посольства, місії та інші офіційні представництва.	
3.3.	Основні напрямки діяльності дипломатичного представництва.	
3.4.	Структура і персонал дипломатичних представництв. Члени дипломатичного персоналу. Члени адміністративно-технічного персоналу. Члени обслуговуючого персоналу.	
3.5.	Класи і ранги дипломатичних представників: поняття та значення.	
3.6.	Класи глав дипломатичних представництв. Ранг аташе, секретаря, радника, посланника. Дипломатичне старшинство. Дипломатичний корпус. Дуаєн.	
3.7.	Поняття дипломатичної місії. Стадії акредитування: підбір кандидатури посла, запит агремана, видання акту внутрішнього права, видача вірчих грамот, прибуття в країну перебування, вручення вірчих грамот.	
3.8.	Обставини, що викликають закінчення місії дипломатичного агенту. «Персона нонграта».	
3.9.	Інститут дипломатичного притулку.	
4.	Право спеціальних місій	2
4.1.	Спеціальні місії - поняття і історичний розвиток цього інституту у дипломатичній практиці держав та у міжнародному праві. Конвенція про спеціальні місії 1969 р.;	
4.2.	Роль та місце спеціальних місій у сучасній дипломатії.	
4.3.	Види спеціальних місій.	
4.4.	Функції спеціальних місій і засоби їх здійснення. Категорії персоналу спеціальних місій.	
4.5.	Порядок призначення глави і членів персоналу спеціальної місії, припинення діяльності спеціальних місій та функцій окремих членів їх персоналу.	
4.6.	Спеціальні місії на вищому рівні. Їх особлива роль у сучасній дипломатії.	
4.7.	Статус і функції спеціальних місій, які очолюють глави держав, глави урядів та міністри закордонних справ	
5.	Дипломатичні привілеї та імунітети	4

5.1.	Поняття і правова природа дипломатичних імунітетів і привілеїв.	
5.2.	Доктрина міжнародного права про підстави надання привілеїв та імунітетів іноземним дипломатичним агентам.	
5.3.	Віденська конвенція про дипломатичні зносини 1961 р. Конвенція про запобігання та покарання злочинів проти осіб, що користуються захистом, у тому числі дипломатичних агентів, 1973 р.; Віденська конвенція про представництво держав в їх взаєминах з міжнародними організаціями універсального характеру, 1975 р.	
5.4.	Імунітети і привілеї дипломатичного представника. Імунітети і привілеї членів сім'ї дипломатичного агента та персоналу (адміністративно-технічного, обслуговуючого) представництва	
5.5.	Зміст імунітетів і привілеїв представництва: недоторканність приміщення представництва, недоторканість майна і засобів пересування, його архівів і документів, податкові пільги і вилучення, митні привілеї, право користування прапором і емблемою акредитуючої держави і інші.	
6.	Дипломатичний протокол та етикет	4
6.1.	Міжнародна ввічливість. Протокол і правила гостинності.	
6.2.	Церемоніал і протокольні почесті.	
6.3.	Церемоніал офіційних заходів і протокол дипломатичних прийомів.	
6.4.	Етика поведінки та імідж дипломата. Правила етикету і встановлення ділових контактів. Знайомство. Представлення. Протокольні форми вітань. Рукоштовування. Ввічливість і такт. Емоції. Зовнішній вигляд.	
6.5.	Протокол та переговорний процес. Уміння ведення бесіди. Підготовка до ділової бесіди. Заборонені теми для small talk. Підготовка, оформлення приміщення і столу для переговорів. Представлення членів делегації, вручення квітів. Розсадження за столом переговорів. Порядок денний і вирішення протокольних питань. Ухвалення рішень.	
6.6.	Дипломатичне листування. Основні вимоги етикету до ведення телефонної розмови. Особливості ділової телефонної розмови, його підготовка. Швидкість і ритм телефонного спілкування, манера спілкування, емоції в спілкуванні. Вміння слухати – важлива частина телефонного спілкування. Правила спілкування по мобільному телефону. Використання телефаксу і електронної пошти. Візитні картки – інструмент ділового і протокольного спілкування.	
7.	Консульське право: поняття, джерела та принципи.	2
7.1.	Поняття і джерела консульського права	
7.2.	Види, класи і персонал консульських установ. Консульські функції.	
7.3.	Місце консульського права в системі сучасного міжнародного права.	
7.4.	Основні принципи сучасного консульського права. Співвідношення і взаємозв'язок консульського і дипломатичного права.	
8.	Консульські установи	2
8.1.	Загальна характеристика Віденської конвенції про консульські зносини 1963 р.	
8.2.	Поняття консульської установи. Структура і види консульських установ.	
8.3.	Основні функції консульських установ.	
8.4.	Призначення глави і персоналу консульських установ.	

8.5.	Консульський патент або повідомлення про призначення. Екзекватура, її сутність і значення.	
8.6.	Повідомлення держави перебування про призначення, прибуття та відбуття.	
8.7.	Припинення функцій працівників консульської установи.	
9.	Привілеї та імунітети консульських установ і їх персоналу	4
9.1.	Поняття та види консульських імунітетів і привілеїв. Дія консульських імунітетів і привілеїв.	
9.2.	Недоторканність консульських приміщень. Недоторканність архівів і документів представництва. Недоторканність консульського архіву і документів.	
9.3.	Звільнення консульських приміщень від податків.	
9.4.	Свобода пересування. Свобода зносин: недоторканність офіційної кореспонденції консульської установи.	
9.5.	Особливості режиму, що застосовується до консульських установ.	
9.6.	Поняття і види працівників консульських установ. Захист консульських посадових осіб. Особиста недоторканість консульських посадових осіб.	
10.	Дипломатичне право міжнародних організацій	2
10.1.	Поняття і види представництв держав при міжнародних організаціях.	
10.2.	Порядок установи та функції представництв держав при міжнародних організаціях.	
10.3.	Поняття і види представництв міжнародних організацій в державах-членах та інших державах.	
10.4.	Порядок установи та функції представництв міжнародних організацій.	
	Усього	30

1.3. Семінарські заняття

Семінарське заняття 1

Тема 1. Загальні питання правового регулювання зовнішніх зносин держав.

Питання для усного опитування та дискусії

- 1.1. Поняття права зовнішніх зносин та його визначення.
- 1.2. Роль і місце права зовнішніх зносин у системі норм міжнародного права.
- 1.3. Система права зовнішніх зносин. Об'єкт та суб'єкт права зовнішніх зносин.
- 1.4. Поняття та види джерел права зовнішніх зносин.
- 1.5. Роль внутрішньодержавного законодавства у здійсненні й регулюванні діяльності органів зовнішніх зносин держав

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: право зовнішніх зносин, об'єкт права зовнішніх зносин, суб'єкт права зовнішніх зносин, міжнародне право, джерела права зовнішніх зносин.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Право зовнішніх зносин є однією з найдавніших галузей міжнародного права. У Стародавньому Римі закріпився принцип святості посольства (*jus et sacra legationis*), були утворені спеціальні органи зовнішніх зносин – комісії феціалів. У подальшому право зовнішніх зносин розвивалося саме як посольське право, тобто сукупність норм, що визначали статус посла. На початку ХХ ст. посольське право переросло у право зовнішніх зносин – галузь міжнародного права, що регулює усі офіційні відносини між державами, а також міжнародними організаціями.

Право зовнішніх зносин – це галузь міжнародного публічного права, що складається з норм і принципів, які визначають порядок здійснення відносин між державами та міжнародними організаціями, правове становище і порядок діяльності органів зовнішніх зносин та їх посадових осіб, а також встановлюють привілеї та імунітети представників держав і міжнародних міжурядових організацій.

Джерелами права зовнішніх зносин є численні міжнародні договори, як двосторонні, так і багатосторонні, найважливішими з яких є **Віденська конвенція про дипломатичні зносини 1961 р., Віденська конвенція про консульські зносини 1963 р., Конвенція про спеціальні місії 1969 р. та Віденська конвенція про представництво держав у їх відносинах із міжнародними організаціями універсального характеру 1975 р.,** а також міжнародні звичаї та внутрішнє законодавство держав (наприклад, кількісний склад дипломатичних представництв, повноваження органів державної влади, які вступають в зовнішні зносини, порядок ввезення призначених для дипломатичних представництв предметів і звільнення їх від усіх митних зборів тощо).

Семінарське заняття 2.

Тема 2. Система органів зовнішніх зносин держави.

Питання для усного опитування та дискусії

- 2.1. Система органів зовнішніх зносин держави (внутрішньодержавні та зарубіжні).
- 2.2. Українська дипломатія: становлення, зовнішньополітичні ресурси.
- 2.3. Система конституційних органів зовнішніх зносин України.
- 2.4. Міністерство закордонних справ України: завдання, функції.

- 2.5. Принципи, форми організації і методи роботи дипломатичної служби України. Дипломатичний корпус України та його формування.
- 2.6. Роль дипломатії в становленні України як суб'єкта міжнародного права.
- 2.7. Дипломатична служба зарубіжних країн: формування та взаємодія з держапаратом.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: право зовнішніх зносин, органи зовнішніх зносин, внутрішньодержавні органи, зарубіжні органи, конституційні органи зовнішніх зносин, МЗСУ, дипломатична служба України, дипломатична служба зарубіжних країн.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Поняття та особливості державних органів зовнішніх зносин, їх роль і місце в структурі державної влади. Система органів зовнішніх зносин держави: загальні принципи її організації, залежність від форми правління та політичного устрою. Центральні (внутрішні) органи зовнішніх зносин: конституційні та спеціалізовані (конвенційні). Закордонні органи зовнішніх зносин: постійні та тимчасові. Конституція України про компетенцію Верховної Ради, Президента та Кабінету Міністрів у сфері зовнішніх - зносин держави та виконання дипломатичних функцій. Міністерство закордонних справ України - головний функціональний орган держави в реалізації зовнішньополітичного курсу країни. Його структура, основні історичні віхи формування протягом ХХ ст., проблеми кадрового забезпечення. Особливості формування української дипломатичної служби на сучасному етапі.

Нормативно-правова база зовнішніх зносин між державами. Базові міжнародно-правові джерела, що регулюють зовнішні зносини та дипломатичну діяльність: Віденський регламент 1815 р. і Аахенський протокол 1818 р.; Каракаська конвенція про консульські функції 1911р.; Гаванські конвенції про дипломатичних і консульських чиновників 1928р.; Конвенція про привілеї та імунітети ООН 1946р.; Конвенція про привілеї та імунітети спеціалізованих установ ООН 1947р.; Угода між ООН та США про місцеперебування Центральних установ ООН 1947р.; Віденська конвенція про дипломатичні зносини 1961р.; Віденська конвенція про консульські зносини 1963р.; Віденська конвенція про спеціальні місії 1969р.; Конвенція про запобігання і покарання злочинів проти осіб, які користуються міжнародним захистом, у тому числі дипломатичних агентів 1973р.; Віденська конвенція про представництво держав в їх відносинах з міжнародними організаціями універсального характеру 1975 р.

Семінарське заняття 3.

Тема 3. Дипломатичне право: поняття, джерела та принципи. Дипломатичне представництво

Питання для усного опитування та дискусії

- 3.1. Поняття, система і джерела дипломатичного права.
- 3.2. Дипломатичне представництво: поняття, види (посольства, місії та інші офіційні представництва)
- 3.3. Основні напрямки діяльності дипломатичного представництва.
- 3.4. Структура і персонал дипломатичних представництв. Члени дипломатичного персоналу. Члени адміністративно-технічного персоналу. Члени обслуговуючого персоналу.
- 3.5. Класи і ранги дипломатичних представників: поняття, значення. Класи глав дипломатичних представництв. Ранг аташе, секретаря, радника, посланника. Дипломатичне старшинство. Дипломатичний корпус. Дуаен.

3.6. Поняття дипломатичної місії. Стадії акредитування: підбір кандидатури посла, запит агремана, видання акту внутрішнього права, видача вірчих грамот, прибуття в країну перебування, вручення вірчих грамот.

3.7. Обставини, що викликають закінчення місії дипломатичного агента. «Персона нонграта».

3.8. Інститут дипломатичного притулку.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: дипломатичне право, дипломатія, дипломатичне представництво, дипломатичний ранг, дипломатичний клас, аташе, секретар, радник, посланник, дипломатичне старшинство, дипломатичний корпус, дуаен, вірча грамота, дипломатична місія, дипломатичний притулок.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Дипломатія – головна форма спілкування між державами та утворюваними ними міжнародними організаціями. Дипломатія – це інструмент зовнішньої політики держави, який має на меті: - підтримувати офіційні міждержавні відносини; - здійснювати представництво України в акредитуючій державі або при міжнародній організації; - захищати інтереси України, права та інтереси її громадян і юридичних осіб.

Дипломатичне право — галузь міжнародного права, яка являє собою систему договірних та звичаєвих норм, що визначають основи представництва держав у міжнародних відносинах, закріплюють статус, організацію, а також діяльність державних органів і певного кола осіб, уповноважених від імені держави здійснювати дипломатичні функції.

Дипломатичне представництво — постійний закордонний державний орган зовнішніх зносин, очолюваний дипломатичним представником, створений на основі спільної угоди однією державою на території іншої для підтримання постійних офіційних контактів. Дипломатичне представництво виступає від імені своєї країни у всіх питаннях, що стосуються відносин з іншою стороною. Дипломатичне представництво, очолюване послом або тимчасово повіреним у справах, називається посольством, а очолюване посланником або повіреним у справах — місією. Різновидом дипломатичного представництва є постійне представництво при міжнародних організаціях. Правовий статус дипломатичного представництва визначається Віденською конвенцією про дипломатичні зносини 1961 р., двосторонніми угодами та внутрішнім законодавством країни перебування.

Міжнародно-правові підстави для встановлення дипломатичних відносин. Дипломатичні відносини де-факто та де-юре. Віденська конвенція про дипломатичні зносини 1961р. про порядок встановлення дипломатичних відносин між державами. Поняття "поновлення дипломатичних відносин". Політико-правові умови його реалізації.

Правове оформлення домовленості про встановлення дипломатичних відносин і відкриття дипломатичних представництв. Обмін дипломатичними представництвами.

Угода між державами про рівень дипломатичних представництв. Види дипломатичних представництв: посольства і місії (папські нунціатури та інтернунціатури тощо). Призначення глави дипломатичного представництва. Поняття «агреман»: процедура його отримання. Відмова в агремані та її юридичні наслідки. Постанова Верховної Ради України «Про порядок призначення глав представництв України в іноземних державах та при міжнародних організаціях» від 15 липня 1994р. Класи глав дипломатичних представництв, їх акредитація в державах перебування. Процедура акредитації послів, посланників і повірених у справах.

Вірчі грамоти: протокольна технологія їх вручення главі держави перебування та правове значення цього акту.

Порядок призначення та вступу на посаду інших співробітників дипломатичного представництва. Особливості порядку призначення військових, військово-морських і військово-

повітряних аташе. Постанова Верховної Ради України «Про відкриття дипломатичних і консульських представництв України» від 3 березня 1993р.

Завершення дипломатичної місії. Порядок відзиву глав дипломатичних представництв. Відкличні грамоти. Право держави перебування оголошувати членів персоналу дипломатичного представництва «персоною нон грата». Віденська конвенція про дипломатичні зносини 1961 р. про поняття «persona non grata». Інші випадки завершення місії.

Дипломатичні класи та ранги. Дипломатичні ранги, які вживаються в діяльності української дипломатичної служби. Правова процедура їх присвоєння.

Семінарське заняття 4.

Тема 4. Право спеціальних місій

Питання для усного опитування та дискусії

- 4.1. Спеціальні місії - поняття і історичний розвиток. Конвенція про спеціальні місії 1969 р.;
- 4.2. Роль та місце спеціальних місій у сучасній дипломатії. Види спеціальних місій.
- 4.3. Функції спеціальних місій і засоби їх здійснення. Категорії персоналу спеціальних місій.
- 4.4. Порядок призначення глави і членів персоналу спеціальної місії, припинення діяльності спеціальних місій та функцій окремих членів їх персоналу.
- 4.5. Спеціальні місії на вищому рівні. Їх особлива роль у сучасній дипломатії.
- 4.6. Статус і функції спеціальних місій, які очолюють глави держав, глави урядів та міністри закордонних справ

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: дипломатичне право, дипломатія, представництво, спеціальні місії, статус спеціальних місій, церемоніал, переговорний процес.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Поняття спеціальних місій як одного із суттєвих важелів дипломатичної практики. Історія зародження й розвитку інституту спеціальних місій. Особливості та переваги форми дипломатії, що не потребує наявності дипломатичних чи консульських відносин та взаємовизнання між державами. Зростання ролі та значення спеціальних місій на сучасному етапі. Віденська конвенція про спеціальні місії від 4 грудня 1969 р. — міжнародно-правова основа сучасної дипломатії спеціальних місій.

Класифікація спеціальних місій. Основні види дипломатії спеціальних місій: спеціальні місії з функціями політичного, церемоніального, економічного, технічного характеру. Секретні спеціальні місії. Характерні риси дипломатії спеціальних місій: їх обмежений характер у часі; конкретно-цільовий зміст завдань, що покладаються на спеціальні місії. Угода між державами як підстава для направлення та прийому спеціальної місії, способи досягнення домовленості. Порядок призначення глави і членів персоналу спеціальної місії. Склад спеціальної місії, її повноваження, функції та засоби виконання. Завершення роботи спеціальної місії. Привілеї та імунітети спеціальних місій; їх визначення в національному законодавстві. Окремі види та об'єми привілеїв та імунітетів спеціальних місій як органів зовнішніх зносин держав та особисто членів персоналу спеціальних місій. Визначення кола осіб, які користуються привілеями та імунітетами спеціальних місій.

Семінарське заняття 5.

Тема 5. Дипломатичні привілеї та імунітети

Питання для усного опитування та дискусії

- 5.1. Поняття і правова природа дипломатичних імунітетів і привілеїв.
- 5.2. Основні теорії про підстави надання дипломатичних привілеїв та імунітетів.
- 5.3. Правове регулювання (Віденська конвенція про дипломатичні зносини 1961 р. Конвенція про запобігання та покарання злочинів проти осіб, що користуються захистом, у тому числі дипломатичних агентів, 1973 р.; Віденська конвенція про представництво держав в їх взаєминах з міжнародними організаціями універсального характеру, 1975 р.)
- 5.4. Імунітети і привілеї дипломатичного представника.
- 5.5. Імунітети і привілеї членів сім'ї дипломатичного агенту та персоналу (адміністративно-технічного, обслуговуючого) представництва.
- 5.6. Імунітети і привілеї спеціальних місій, їх глав і членів спеціальних місій.
- 5.7. Зміст імунітетів і привілеїв представництва: недоторканність приміщення представництва, недоторканість майна і засобів пересування, його архівів і документів, податкові пільги і вилучення, митні привілеї, право користування прапором і емблемою акредитуючої держави і інші.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: дипломатичне право, Віденська конвенція, дипломатичний персонал, дипломатичний імунітет, дипломатичні привілеї, дипломатичний корпус.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Дипломатичні привілеї та імунітети - права і переваги, які надаються дипломатичним представництвам, спеціальним місіям, представництвам держав та міжнародних міждержавних організацій, їх главам та співробітникам. Д. п. та і. викладені у Віденських конвенціях про дипломатичні зносини 1961 року, про консульські зносини 1963 року та про представництва держав в їх відносинах з міжнародними організаціями універсального характеру 1975 року.

Характеризуючи міжнародно-правову сутність дипломатичних імунітетів та привілеїв (далі — ДП), слід, насамперед, наголосити, що це особливі права, які країна перебування надає дипломатичним представництвам та персоналу акредитованої держави з метою сприяння виконанню їхніх місій. Найважливішими дипломатичними імунітетами та привілеями є: недоторканність дипломатичних представництв та дипломатичного персоналу; недоторканність архівів, кореспонденції; імунітет від юрисдикції та можливого притягнення дипломата до кримінальної відповідальності; пільги при проходженні митного та прикордонного контролю; звільнення від деяких видів податків тощо.

Семінарське заняття 6.

Тема 6. Дипломатичний протокол та етикет

Питання для усного опитування та дискусії

- 6.1. Міжнародна ввічливість. Протокол і правила гостинності.
- 6.2. Церемоніал і протокольні почесті. Церемоніал офіційних заходів і протокол дипломатичних прийомів.
- 6.3. Етика поведінки та імідж дипломата. Правила етикету і встановлення ділових контактів. Знайомство. Представлення. Протокольні форми вітань. Рукоштовування. Ввічливість і такт. Емоції. Зовнішній вигляд.
- 6.4. Протокол та переговорний процес. Підготовка до ділової бесіди. Заборонені теми для small talk. Підготовка, оформлення приміщення і столу для переговорів. Представлення членів делегації, вручення квітів. Розсадження за столом переговорів. Порядок денний і вирішення протокольних питань. Ухвалення рішень.

6.5. Дипломатичне листування. Основні вимоги етикету до ведення телефонної розмови. Особливості ділової телефонної розмови, його підготовка. Швидкість і ритм телефонного спілкування, манера спілкування, емоції в спілкуванні. Вміння слухати – важлива частина телефонного спілкування. Правила спілкування по мобільному телефону. Використання телефаксу і електронної пошти. Візитні картки – інструмент ділового і протокольного спілкування.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: дипломатія, дипломатичний протокол, імідж дипломати, церемоніал, етикет, комунікація, дипломатичне листування, ділова бесіда.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Головні принципи та правила усного дипломатичного спілкування. Культура мови. Вміння логічно викладати думку. Здатність слухати співрозмовника та переконувати його в раціональності ваших поглядів. Нюанси усного дипломатичного спілкування. Значення акценту. Телефонна розмова. Поняття і зміст письмових актів дипломатії. Порядок їх складання, оформлення та відправки. Мова дипломатичних документів. Протокольні формули. Категорії дипломатичних документів. Дипломатична кореспонденція як базова форма дипломатії, її сутність та значення. Основні види документів дипломатичної кореспонденції. Особистий лист. Офіційний лист. Вербальна нота. Циркулярна нота. Спільна (колективна) нота. Вимоги до складання вербальної ноти. Меморандум. Пам'ятна записка. «Non paper» (не існуючий папір).

Семінарське заняття 7.

Тема 7. Консульське право: поняття, джерела та принципи.

- 7.1. Поняття і джерела консульського права
- 7.2. Види, класи і персонал консульських установ. Консульські функції.
- 7.3. Місце консульського права в системі сучасного міжнародного права.
- 7.4. Основні принципи сучасного консульського права.
- 7.5. Співвідношення і взаємозв'язок консульського і дипломатичного права

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: консульське право, класи консульських установ, консульські функції, принципи консульського права.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Історія становлення консульського інституту. Консульське право майже до початку ХХ ст. існувало як звичаєве право, тобто ґрунтувалося на звичаєвих нормах і національному законодавстві держав. Сучасне консульське право прийнято вважати конвенційним правом, оскільки за останнє сторіччя воно зазнало суттєвих змін як у плані кодифікації, так і в розширенні сфери застосування. Поряд з Віденською конвенцією про консульські зносини 1963 р. держави й надалі обирають різні способи врегулювання статусу консульського представництва та його членів.

Консульське право— сукупність міжнародно-правових принципів і норм, що регулюють діяльність консульських установ і членів їхнього персоналу, визначають їх статус, функції, права й обов'язки.

Воно безпосередньо пов'язане з дипломатичним правом. Однак це не означає, що нівелюється різниця між консульським та дипломатичним правом; вони є самостійними галузями міжнародного права.

Предметом консульського права є регулювання питань офіційної діяльності держав - учасниць міжнародного спілкування в області консульських відносин. Консульське право створює правову основу діяльності консульської установи та його працівників у державі перебування, визначаючи межі їх компетенції, і сприяє виконанню належним чином консульських функцій, надаючи відповідні юридичні гарантії самому консульській установі та його працівникам в формі імунітетів і привілеїв.

Семінарське заняття 8.

Тема 8. Консульські установи

- 8.1. Загальна характеристика Віденської конвенції про консульські зносини 1963 р.
- 8.2. Поняття консульської установи. Структура і види консульських установ.
- 8.3. Основні функції консульських установ.
- 8.4. Призначення глави і персоналу консульських установ.
- 8.5. Консульський патент або повідомлення про призначення. Екзекватура, її сутність і значення.
- 8.6. Повідомлення держави перебування про призначення, прибуття та відбуття.
- 8.7. Припинення функцій працівників консульської установи.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: консульське право, консульські відносини, консульська установа, консул, генеральне консульство, віце-консульство, консульське агентство, консульські імунітети, консульські привілеї, консульський патент, екзекватура.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Поняття «консульська установа» та «консул». Класи консульських установ та найменування глав консульських представництв. Штатні та позаштатні (почесні) консули. Консульський корпус і проблема старшинства. Призначення глави консульської установи. Консульський патент та екзекватура: їх сутність і значення. Порядок призначення і вступу на посаду консульських посадових осіб і співробітників консульства. Структура і персонал консульських представництв. Категорії персоналу.

Внутрішня організація та методи роботи консульського представництва. Завершення консульської місії. Порядок відзиву глав консульських представництв. Анулювання екзекватури. Право держави перебування оголошувати консульську посадову особу «*persona non grata*». Інші випадки завершення консульської місії.

Основні напрями діяльності консульських установ: інформаційна, консультативна, юридична. Головні консульські функції: паспортно-візова робота; функції з питань обліку та реєстрації актів громадянського стану; функції легалізації та засвідчення; функція надання допомоги громадянам акредитуючої держави. Додаткові консульські функції. Випадки виконання консульськими установами дипломатичних функцій. Обов'язки консульств, консульських посадових осіб і співробітників консульств по відношенню до держави перебування. Консульський округ. Засоби виконання консульських функцій. Право на вільні зносини з державою, яку представляє консульська установа (кодовані чи шифровані депеші,

поняття «консульська валіза»). Свобода пересування консульських посадових осіб по території консульського округу та її обмеження.

Семінарське заняття 9.

Тема 9. Імунітети і привілеї консульських установ і їх персоналу

9.1. Поняття та види консульських імунітетів і привілеїв. Дія консульських імунітетів і привілеїв.

9.2. Недоторканність консульських приміщень, архівів і документів представництва, консульського архіву і документів.

9.3. Звільнення консульських приміщень від податків.

9.4. Свобода пересування. Свобода зносин: недоторканність офіційної кореспонденції консульської установи.

9.5. Особливості режиму, що застосовується до консульських установ.

9.6. Поняття і види працівників консульських установ. Захист консульських посадових осіб. Особиста недоторканність консульських посадових осіб.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: консульське право, консульський імунітет, консульські привілеї, свобода пересування, свобода зносин.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Історія виникнення та формування інституту консульських привілеїв та імунітетів. Спільне та відмінне в правовому положенні дипломатів і консулів з точки зору привілеїв та імунітетів. Початок і звершення дії консульських привілеїв та імунітетів: права та обов'язки держави, яку представляють держави перебування. Основні види привілеїв та імунітетів у сучасній консульській практиці. Привілеї та імунітети консульства як закордонного органу зовнішніх зносин держави. Особисті привілеї та імунітети консульських посадових осіб. Коло осіб, які мають право користуватися консульськими привілеями та імунітетами. Умови та підстави для розповсюдження на консульських посадових осіб дипломатичних привілеїв і імунітетів.

Двосторонні договори як основа правового регулювання консульських відносин між державами. Віденська конвенція про консульські зносини 1963р. та Консульський Статут України від 2 квітня 1994р. про консульські привілеї та імунітети.

Семінарське заняття 10.

Тема 10. Дипломатичне право міжнародних організацій

10.1. Поняття і види представництв держав при міжнародних організаціях.

10.2. Порядок установи та функції представництв держав при міжнародних організаціях.

10.3. Поняття і види представництв міжнародних організацій в державах-членах та інших державах.

10.4. Порядок установи та функції представництв міжнародних організацій.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: постійні представництва при міжнародних організаціях,

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Визначення поняття «міжнародна (міжурядова) організація». Класифікація сучасних міжнародних організацій. Зародження інституту постійних представництв при міжнародних

організаціях. Основні функції постійного представництва при міжнародній організації. Віденська конвенція про представництво держав в їхніх відносинах з міжнародними організаціями універсального характеру від 14 березня 1975р. — міжнародно-правова основа діяльності постійних представництв при міжнародних організаціях. Головна відмінність між посольством і постійним представництвом при міжнародній організації. Процедура видачі повноважень главі постійного представництва. Обов'язки держави перебування міжнародної організації до постійних представництв при міжнародних організаціях.

1.4. Самостійна робота студентів

- Схематично окреслити державні органи зовнішніх зносин.
- Складіть таблицю, у якій відобразить відмінності між дипломатичним і консульським правом.
- Скласти схему «Структура МЗС України»
- Охарактеризувати Віденську конвенцію про дипломатичні відносини 1961 року.

1.5. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання передбачаються у формі рефератів-оглядів. Завдання обирається студентом на початку семестру і виконується за усталеними вимогами.

1.5.1. Основні вимоги до написання рефератів-оглядів

При виконанні індивідуального завдання необхідно взяти до уваги, що реферат (лат. *refero* – доношу, повідомляю, переказую) – це короткий переказ змісту наукової роботи, книги або вчення, оформлене у вигляді письмової публічної доповіді; доповідь на задану тему, зроблена на основі критичного огляду відповідних джерел інформації (наукових праць, літератури по темі).

Зі свого боку, реферат-огляд складається на основі декількох джерел і зіставляє різні точки зору з досліджуваного питання.

Реферат-огляд, незалежно від теми, містить визначені реквізити: титульна сторінка встановленого зразка, вступ, розділи, висновки, список використаних джерел і додатки (у разі необхідності).

Обов'язково в тексті повинні бути посилання на джерела, що були використані при написанні реферату. Посилання подаються у квадратних дужках з вказівкою номера джерела, за яким воно внесене у список використаних джерел, та сторінки (якщо подається точна цитата або числові дані), наприклад [3, с.8].

Технічні вимоги: текст має бути набраний шрифтом Times New Roman, 14 кеглем через 1,5 інтервали. Поля: верхнє – 2,0 см, нижнє – 2,0 см, ліве – 3,0 см, праве – 1,0 см. Загальний обсяг реферату-огляду – до 15 сторінок формату А4.

1.5.2. Темі рефератів-оглядів

1. Система конституційних органів зовнішніх зносин України.
2. Система закордонних органів зовнішніх зносин України.
3. Функції Міністерства закордонних справ України як спеціального органу зовнішніх зносин України.
4. Структура та функції дипломатичних представництв.
5. Імунітети та привілеї дипломатичних представництв.
6. Імунітети та привілеї персоналу дипломатичних представництв.
7. Початок та закінчення консульської місії.
8. Правове регулювання діяльності консульств в Україні.
9. Система міжнародних договорів України з правового регулювання консульських відносин України.
10. Імунітети та привілеї консульських установ.

11. Імунітети та привілеї персоналу консульських установ.
12. Інститут почесного консула в праві зовнішніх зносин.
13. Кодифікація дипломатичного і консульського права в сучасному міжнародному праві.
14. Система міжнародних договорів України з правового регулювання консульських відносин України.
15. Дуаен в консульському корпусі та його функції.
16. Етикет дипломатичних прийомів

1.6. Підсумковий контроль

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі усного екзамену.

1.6.1. Питання для підсумкового контролю

1. Співвідношення зовнішньої та внутрішньої політики держави. Зовнішня політика та дипломатична діяльність держав.
2. Поняття права зовнішніх зносин та його складові.
3. Історія розвитку права зовнішніх зносин.
4. Функції права зовнішніх зносин.
5. Джерела права зовнішніх зносин.
6. Суб'єкти права зовнішніх зносин.
7. Спеціальні принципи права зовнішніх зносин.
8. Поняття органу зовнішніх зносин та його положення у механізмі здійснення функцій держави.
9. Класифікація органів зовнішніх зносин.
10. Повноваження законодавчих органів (парламентів) у сфері зовнішніх зносин.
11. Повноваження президента, глави уряду та уряду у сфері зовнішніх зносин.
12. Функції відомств іноземних справ.
13. Поняття дипломатичного права як частини права зовнішніх зносин.
14. Історія розвитку дипломатичного права. Сфера дії сучасного дипломатичного права.
15. Суб'єкти дипломатичного права.
16. Джерела дипломатичного права.
17. Загальна характеристика Віденської конвенції про дипломатичні зносини 1961 р.
18. Порядок заснування посольств, місій та інших видів дипломатичних представництв.
19. Стадії акредитації глави дипломатичного представництва.
20. Вимоги, встановлені міжнародним правом до вступу на посаду глав дипломатичних представництв.
21. Підстави для закінчення дипломатичної місії.
22. Підстави припинення діяльності дипломатичних представництв.
23. Класифікація персоналу дипломатичного представництва.
24. Вимоги, встановлені міжнародними договорами до дипломатичного персоналу.
25. Дипломатичні ранги.
26. Структура дипломатичного представництва.
27. Функції дипломатичних представництв і засоби їх здійснення.
28. Поняття і діяльність дипломатичного корпусу у країні перебування.
29. Поняття дипломатичних привілеїв та імунітетів, їх правова природа.
30. Привілеї та імунітети дипломатичного представництва.
31. Привілеї та імунітети дипломатичного персоналу представництв.
32. Привілеї та імунітети адміністративно-технічного та обслуговуючого персоналу дипломатичних представництв.
33. Особи, які користуються привілеями та імунітетами дипломатичного характеру.
34. Поняття консульських установ та їх класи. Поняття та ознаки почесних консулів.
35. Поняття консульського права.
36. Суб'єкти консульського права.

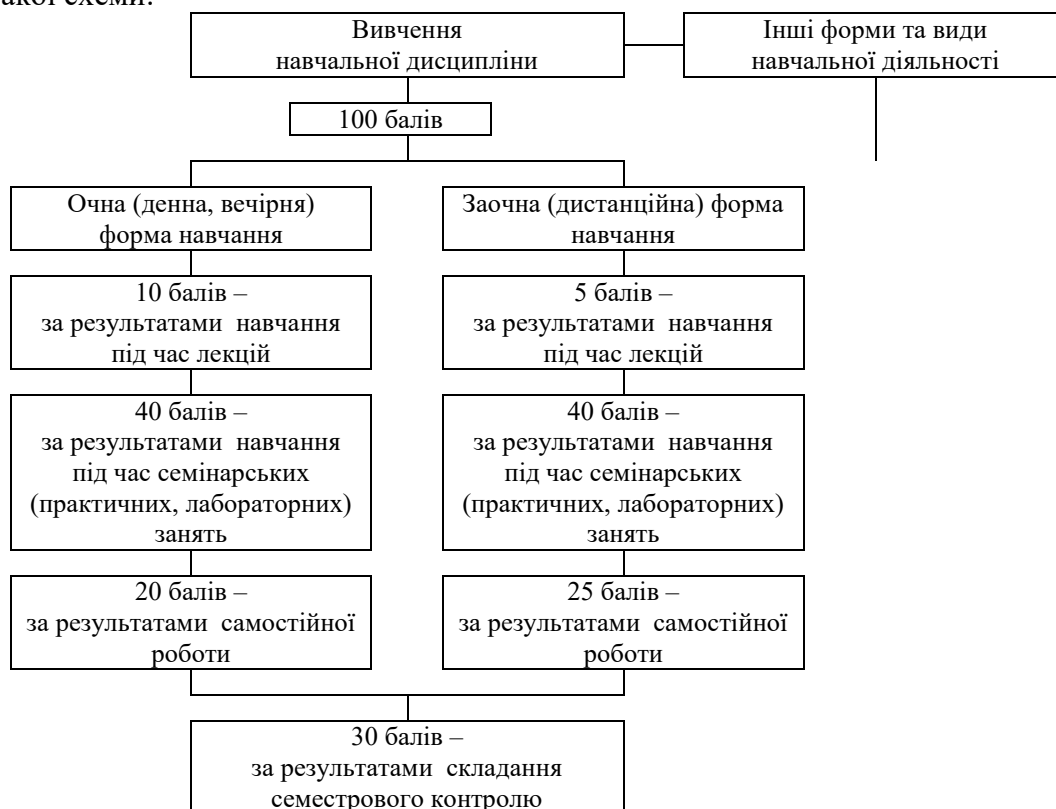
37. Загальна характеристика основних джерел правового регулювання консульських відносин.
38. Умови встановлення консульських відносин і заснування консульських представництв.
39. Призначення глав консульських установ.
40. Початок і закінчення консульської місії
41. Структура, персонал і функції консульських установ.
42. Консульські привілеї та імунітети.
43. Поняття спеціальних місій і права спеціальних місій. Види спеціальних місій.
44. Суб'єкти права спеціальних місій.
45. Джерела правового регулювання створення і функціонування спеціальних місій.
46. Порядок відрядження і функціонування спеціальних місій.
47. Привілеї та імунітети членів спеціальних місій.
48. Поняття та суб'єкти дипломатичного права міжнародних організацій.
49. Джерела правового регулювання взаємовідносин між державами та міжнародними організаціями.
50. Привілеї та імунітети міжнародних організацій та їх працівників.
51. Поняття, історія розвитку і структура дипломатичного протоколу.
52. Класифікація дипломатичних візитів.
53. Класифікація дипломатичних прийомів.
54. Роль дипломатичного листування у сфері зовнішніх зносин.
55. Поняття і визначення дипломатії. Різновиди дипломатії

1.6.2. Приклад екзаменаційного білету

1. Взаємозв'язок і взаємовплив дипломатії та міжнародного права.
2. Роль дипломатичного листування у сфері зовнішніх зносин.
3. Суб'єкти права спеціальних місій.

2. Схема нарахування балів

2.1. Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

2.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права.

З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 15 лекційних занять за денною формою навчання.

Отже, студент може набрати під час лекцій таку кількість балів:

№ з/п	Форма навчання	Кількість лекцій за планом	Кількість відвіданих лекцій															
			1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	
1.	Денна	15	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,2

2.3. Обсяг балів, здобутих студентом під час семінарських занять, обчислюється за сумою балів, здобутих під час кожного із занять, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатком 3 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права.

З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 10 семінарських занять за денною формою навчання. За результатами семінарського (практичного, лабораторного) заняття кожному студенту до відповідного документа обліку успішності виставляється кількість балів від 0 до 5 числом, кратним 0,5, яку він отримав протягом заняття. Критерії поточного оцінювання знань студентів наведені у п.4.3.8. Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права (затвердженого 29 травня 2017 року, протокол № 14).

2.4. Перерозподіл кількості балів в межах максимально можливої кількості балів за самостійну роботу студентів та виконання індивідуальних завдань, наведено в наступній таблиці:

№ з/п	10 тем	Номер теми										Усього балів	
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
1.	Максимальна кількість балів за самостійну роботу	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	12
2.	Максимальна кількість балів за індивідуальне завдання	8										8	
	Усього балів											20	

2.5 На семестровий контроль з кожної навчальної дисципліни відводиться 30 балів. Шкала визначення балів за результатами семестрового контролю подана у табл.

Шкала

визначення балів за результатами семестрового контролю

Кількість балів за результатами семестрового контролю	Рівень знань студента	Критерії оцінювання
27 – 30	високий	Студент правильно, повно та аргументовано розкрив питання, продемонстрував вміння самостійно

		аналізувати теоретичний матеріал, правильно та аргументовано вирішив завдання практичного характеру, володіє термінологією і викладає матеріал чітко і логічно.
24,5 – 26,5	достатній	Студент достатньо повно розкрив суть питання, володіє термінологією, але назвав не всі риси, ознаки або види явища, процесу, інституту, теорії, категорії, проблеми, не до кінця розкрив зміст понять, допустив деякі неточності, які були виправлені ним при відповідях на додаткові питання і не вплинули на правильне розуміння змісту.
22,5 – 24		Студент у цілому розкрив суть питання, відповідає аргументовано і загалом правильно, володіє термінологією, але назвав не всі теорії, функції, риси явища, інституту, процесу, допустив декілька помилок, які не вплинули на їх правильне розуміння.
20,5 – 22	середній	Студент не до кінця розкрив основний зміст питання, деякі суттєві риси, явища, поняття. Проблеми розкрив частково, допустив певні помилки та неточності, які свідчать про його неповне розуміння сутності питання, в основному володіє термінологією.
18 – 20		Студент не до кінця розкрив зміст питання, не повністю визначив його істотні аспекти: риси, функції, види, форми тощо, допустив помилки принципового характеру, недостатньо володіє термінологією.
10,5 – 17,5	низький	Студент не достатньо розкрив зміст питання, не вміє його аналізувати і не може послідовно і логічно викласти, допустив суттєві помилки, не володіє термінологією.
0 – 10		Студент не розкрив зміст питання, не зумів його аналізувати і послідовно і логічно викласти, допустив хибні думки, не володіє термінологією.

Підсумовування балів за результатами вивчення навчальної дисципліни здійснюється після складання семестрового контролю. Семестрова оцінка з навчальної дисципліни обчислюється шляхом додавання набраних студентом балів з поточного та семестрового контролю, а також додаткових балів. Семестрова оцінка виставляється у відомості обліку успішності, індивідуальному навчальному плані та заліковій книжці студента, при чому вона не може перевищувати 100 балів.

2.6 У разі отримання за результатами вивчення навчальної дисципліни (поточного і підсумкового контролю) 34 або менше балів (оцінка F за шкалою ЄКТС) студент зобов'язаний повторно вивчити дисципліну в наступному навчальному періоді. У разі отримання за результатами вивчення навчальної дисципліни (поточного і підсумкового контролю) 35-59 балів (оцінка FX за шкалою ЄКТС) студент має право повторно пройти підсумковий контроль двічі: перший раз – перескладання викладачеві, другий раз – перескладання комісії.

3. Рекомендовані джерела

Тема 1. Загальні питання правового регулювання зовнішніх зносин держав

1. Гуменюк Б. І. Основи дипломатичної та консульської служби: навч. посіб. / Б. І. Гуменюк. К.: Либідь, 2004. 248 с.

2. Дипломатична та консульська служба: підручник /Я. Б. Турчин, Л.О. Дорош, О.Я. Івасечко. Львів: Видавництво Львівська політехніка, 2018.- 332 с.
3. Калашник Г. М. Вступ до дипломатичного протоколу та ділового етикету. К.: Знання, 2007. 143 с.
4. Станчев М.Г. Основи дипломатії/ М. Г. Станчев. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 56 с.
5. Чекаленко, Л. Д. Зовнішня політика України (від давніх часів до наших днів): Підручник. 2 вид. К.: Кондор, 2011. 290 с.
6. Право зовнішніх зносин (Дипломатичне право. Дипломатичне право міжнародних організацій. Право спеціальних місій. Консульське право): Збірник документів. /Упорядники Ю. В. Алданов, І. М. Забара, В. І. Резніченко. К.: Проміні, 2003. 784 с
7. Репецький В. М. Становлення та розвиток права зовнішніх зносин. *Альманах міжнародного права*. 2010. Вип. 2. С. 223-229. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/amp_2010_2_20.
8. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики : Закон України від 01.07.2010 р. № 2411-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17#Text>

Тема 2. Система органів зовнішніх зносин держави.

1. Гуменюк Б. І. Основи дипломатичної та консульської служби: навч. посіб. / Б. І. Гуменюк. К.: Либідь, 2004. 248 с.
2. Дипломатична та консульська служба: підручник /Я. Б. Турчин, Л.О. Дорош, О.Я. Івасечко. Львів: Видавництво Львівська політехніка, 2018.- 332 с.
3. Калашник Г. М. Вступ до дипломатичного протоколу та ділового етикету. К.: Знання, 2007. 143 с.
4. Станчев М.Г. Основи дипломатії/ М. Г. Станчев. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 56 с.
5. Асланян А. Г. Адміністративно-правові засади діяльності дипломатичних представництв іноземних держав в Україні. *Вісн. Харк. Нац. ун-ту внутр. справ*. Х.: Нац. ун-т внутр. справ, 2010. № 4 (51), ч. 2. С. 87-96.
6. Федчишин С. А. Система органів управління закордонними справами України (загальні підходи). *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2009. Вип. 45. С. 144-151. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnuvs_2009_45_23.
7. Ясуник Л. І. Система органів управління закордонними справами України. *Форум права*. 2014. № 1. С. 542–548. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.
8. Палагусинець Р.В. Роль дипломатичної служби в формуванні ефективного державного управління зовнішньою політикою держави. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. URL : http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/2_2020/40.pdf
9. Степаненко К. В. Правове регулювання забезпечення прав і свобод громадян України за кордоном органами виконавчої влади. *Наук. вісн. Дніпропетр. держ. ун-ту внутр. справ України*. 2007. № 4 (35).
10. Положення про Міністерство закордонних справ України затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 30 березня 2016 року №281 URL : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/281_2016п.
11. Святун О. В. Захист прав та інтересів громадян в практиці органів зовнішніх зносин України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.11. Київ. 2011. 22 с

Тема 3. Дипломатичне право: поняття, джерела та принципи. Дипломатичне представництво

1. Гуменюк Б. І. Основи дипломатичної та консульської служби: навч. посіб. / Б. І. Гуменюк. К.: Либідь, 2004. 248 с.

2. Дипломатична та консульська служба: підручник /Я. Б. Турчин, Л.О. Дорош, О.Я. Івасечко. Львів: Видавництво Львівська політехніка, 2018.- 332 с.
3. Калашник Г. М. Вступ до дипломатичного протоколу та ділового етикету. К.: Знання, 2007. 143 с.
4. Станчев М.Г. Основи дипломатії/ М. Г. Станчев. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 56 с.
5. Віденська конвенція про дипломатичні відносини. 18 квітня 1961 р. // Право зовнішніх зносин. Збірник документів. / Упорядники Ю. В. Алданов, І. М. Забара, В. І. Резніченко. К. : Видавничий дім «Промінь», 2003. С. 82–92
6. Про Положення про дипломатичні представництва та консульські установи іноземних держав в Україні від 10.06.1993 року. URL : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_150;
7. Про дипломатичну службу : Закон України від 07.06.2018 р. № 2449-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2449-19#Text>
8. Музика А. І. Функціональні завдання постійних дипломатичних представництв та засоби їх здійснення. *Держава і право. Юрид. і політ. науки*. К.: Ін-т держави і права НАН України, 2006. Вип. 34. С. 523-529.
9. Алексєєнко І. Р. Дипломатична діяльність України у сучасному світі : [монографія] / І. Р. Алексєєнко, Б. І. Гуменюк, А. В. Денисенко, М. С. Держалюк, А. М. Зленко; ред.: В. Ф. Солдатенко. - Київ : Наук. думка, 2013. 269 с.
10. Федчишин С. А. Дипломатичне представництво України за кордоном: сучасні проблеми організації та правового забезпечення : монографія / С. А. Федчишин; ред.: Н. П. Матюхіна; Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого". Х. : ФІНН, 2011. 264 с.

Тема 4. Право спеціальних місій

1. Гуменюк Б. І. Основи дипломатичної та консульської служби: навч. посіб. / Б. І. Гуменюк. К.: Либідь, 2004. 248 с.
2. Дипломатична та консульська служба: підручник /Я. Б. Турчин, Л.О. Дорош, О.Я. Івасечко. Львів: Видавництво Львівська політехніка, 2018.- 332 с.
3. Калашник Г. М. Вступ до дипломатичного протоколу та ділового етикету. К.: Знання, 2007. 143 с.
4. Станчев М.Г. Основи дипломатії/ М. Г. Станчев. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 56 с.
5. Конвенція про спеціальні місії. 8 грудня 1969 р. // Право зовнішніх зносин. Збірник документів / Упорядники Ю. В. Алданов, І. М. Забара, В. І. Резніченко К. : Промінь, 2003. С. 463–475;
6. Ковальська В. В. Регулювання діяльності спеціальних місій у міжнародному праві. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2015. Вип. 2. С. 21-25. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pjuv_2015_2_7.
7. Грінченко О. О. Місії ad hoc в сучасному праві Європейського Союзу. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2011. Вип. 99(2). С. 102-108. URL : [http://nbuv.gov.ua/UJRN/apmv_2011_99\(2\)_17](http://nbuv.gov.ua/UJRN/apmv_2011_99(2)_17).
8. Ковальська В. В. Організація спеціальних місій ЄС: інституційний аспект. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки»*. 2015. № 5. Том 4. С. 142-146.
9. Ковальська В. В. Нормативно-правове регулювання діяльності спеціальних місій Європейського Союзу. *Науковий 16 вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. 2015. № 16. С. 126-129
10. Ковальська В. В. Місія EUBAM в аспекті європейської політики сусідства. *Юридичний вісник. Зб. наукових праць. Одеса: «Юридична література»*. 2015. № 4. С. 145-149.

Тема 5. Дипломатичні привілеї та імунітети

1. Гуменюк Б. І. Основи дипломатичної та консульської служби: навч. посіб. / Б. І. Гуменюк. К.: Либідь, 2004. 248 с.

2. Дипломатична та консульська служба: підручник /Я. Б. Турчин, Л.О. Дорош, О.Я. Івасечко. Львів: Видавництво Львівська політехніка, 2018.- 332 с.
3. Калашник Г. М. Вступ до дипломатичного протоколу та ділового етикету. К.: Знання, 2007. 143 с.
4. Станчев М.Г. Основи дипломатії/ М. Г. Станчев. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 56 с.
5. Єр'оміна К. С. Дипломатичний імунітет: привілей чи безкарність? / К. С. Єр'оміна // Міжнародний науковий журнал "Інтернаука" . - 2017. - № 18(2). - С. 92-94. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2017_18\(2\)_23](http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2017_18(2)_23).
6. Фалалєєва Л. Г. Дипломатичні імунітети: принципи, норми, практика застосування / Л. Г. Фалалєєва, В. В. Мараховський // Вісник Академії адвокатури України. - 2009. - Число 1. - С. 192-202. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vaau_2009_1_31.
7. Приблуда П. М. Недоторканість як особливий дипломатичний імунітет та привілей. «Молодий вчений» № 11 (63) листопад, 2018 р. URL : <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/11/32.pdf>
8. Сіваш О.М. Втагус членів родини дипломатичного агента за Віденською конвенцією про дипломатичні зносини і національним правом України. Юридичний науковий електронний журнал № 8/2020. С. 518-521. URL : http://lsey.org.ua/8_2020/131.pdf
9. Про дипломатичну службу : Закон України від 07.06.2018 р. № 2449-VIII/ Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2449-19#Text>
10. Онищенко О. А. Порівняння правового статусу дипломатичних агентів і консульських посадових осіб у сучасному міжнародному праві. *Держава та регіони. Сер. : Право.* 2014. № 2. С. 124-127. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/drp_2014_2_24.

Тема 6. Дипломатичний протокол та етикет

1. Гуменюк Б. І. Основи дипломатичної та консульської служби: навч. посіб. / Б. І. Гуменюк. К.: Либідь, 2004. 248 с.
2. Дипломатична та консульська служба: підручник /Я. Б. Турчин, Л.О. Дорош, О.Я. Івасечко. Львів: Видавництво Львівська політехніка, 2018.- 332 с.
3. Калашник Г. М. Вступ до дипломатичного протоколу та ділового етикету. К.: Знання, 2007. 143 с.
4. Станчев М.Г. Основи дипломатії/ М. Г. Станчев. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 56 с.
5. Чугаєнко Ю.О. Дипломатичний і міжнародний діловий протокол та етикет. Навчальний посібник / Ю.О. Чугаєнко. К.: Національна академія управління, 2011. 164 с.
6. Ріяка В. Дипломатичний протокол: Навч. посібник / Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. Х. : Нац. юрид. акад. України, 2006. 134с.
7. Сагайдак О. Дипломатичний протокол та етикет: Навч. посібник / Львівський національний ун-т ім. Івана Франка. Факультет міжнародних відносин. К. : Знання, 2006. 380с.
8. Афанасьєв І. А. Діловий етикет / І. А. Афанасьєв К.: Альтерпрес, 2001. 352 с.
9. Чмут Т. К. Етика ділового спілкування: Навчальний посібник. / Т.К. Чмут. К.: Вікар, 2002. 223 с.
10. Український дипломатичний словник / За ред. М. З. Мальського, Ю. М. Мороза. К.: Знання, 2011. 495 с.
11. Ткач Д. І. Дипломатичний протокол та етикет (із практичної роботи досвідченого дипломата). *Наукові праці МАУП.* 2016. Вип. 49. С. 51–55. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npmaup_2016_49_9
12. Тимошенко Н. Л. Ділова культура дипломата : навч. посіб. / Н. Л. Тимошенко. Київ : Знання, 2014. 199 с.

Тема 7. Консульське право: поняття, джерела та принципи.

1. Гуменюк Б. І. Основи дипломатичної та консульської служби: навч. посіб. / Б. І. Гуменюк. К.: Либідь, 2004. 248 с.

2. Дипломатична та консульська служба: підручник /Я. Б. Турчин, Л.О. Дорош, О.Я. Івасечко. Львів: Видавництво Львівська політехніка, 2018.- 332 с.
3. Калашник Г. М. Вступ до дипломатичного протоколу та ділового етикету. К.: Знання, 2007. 143 с.
4. Станчев М.Г. Основи дипломатії/ М. Г. Станчев. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 56 с.
5. Святун О. В. Сучасні тенденції розвитку інституту консульського захисту. Актуальні пробл. міжнар. відносин; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка; Ін-т міжнар. відносин. К.: Ін-т міжнар. відносин, 2010. Вип. 90 (ч. 1). С. 175-177.
6. Віденська конвенція про консульські відносини. 24 квітня 1963 р. // Інформаційно-довідковий бюлетень з консульських питань. Київ, 1996. Вип. 1. С. 43–68;
7. Денисенко В. В. Проксенія: історія становлення й розвитку консульського права. *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Сер. Юриспруденція*. 2015. № 17. С. 18-21.
8. Про затвердження Консульського статуту України: Указ Президента України від 02 квітня 1994 р. № 127/94. URL : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/127/9>
9. Черінько І. П. Співвітчизники за кордоном: консульські установи на сторожі національних інтересів України. *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України*. 2013. Вип. 1. С. 275-290. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzipiend_2013_1_20.
10. Бериславська О. М. Консульська служба України: проблеми захисту українських громадян за кордоном. *Правові новели*. 2014. № 2. С. 41-48. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/prno_2014_2_11.

Тема 8. Консульські установи

1. Гуменюк Б. І. Основи дипломатичної та консульської служби: навч. посіб. / Б. І. Гуменюк. К.: Либідь, 2004. 248 с.
2. Дипломатична та консульська служба: підручник /Я. Б. Турчин, Л.О. Дорош, О.Я. Івасечко. Львів: Видавництво Львівська політехніка, 2018.- 332 с.
3. Калашник Г. М. Вступ до дипломатичного протоколу та ділового етикету. К.: Знання, 2007. 143 с.
4. Станчев М.Г. Основи дипломатії/ М. Г. Станчев. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 56 с.
5. Задорожня Г. Захист прав громадян України за кордоном: дипломатичний захист та консульська до- допомога. *Український часопис міжнародного права*. 2004. № 4. С. 94–98.
6. Шкілевич В.О. Новітні тенденції розвитку в міжнародному праві дипломатичного захисту та практика України // *Взаємодія міжнародного права 11 з внутрішнім правом України / за ред. В.Н. Денисова*. К. : Юстініан, 2006. 672 с.
7. Лозінська С. В. Використання діяльності почесних консулів в роки незалежності України. *Вісн. Хмельн. ін-ту регіон. управління та права. Наук. часоп.* 2002. № 1. С. 142-146.
8. Лозінська С. В. Зародження і становлення правового ін- ституту консульства в. *Вісн. Хмельн. ін-ту регіон. управління та права. Наук. часоп.* 2002. № 3. С. 157-161.
9. Музика А. І. Функціональні завдання постійних дипло- матичних представництв та засоби їх здійснення. *Держава і право. Юрид. і політ. науки*. К.: Ін-т держави і пра- ва НАН України, 2006. Вип. 34 С. 523-529.
10. Павлиш С. До питання про правовий статус консула. *Підприємництво, госп-во і право*. 2002. № 8. С. 90-93.
11. Святун О. В. Сучасні тенденції розвитку інституту консульського захисту. Актуальні пробл. міжнар. відносин; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка; Ін-т міжнар. відносин. К.: Ін-т міжнар. відносин, 2010. Вип. 90 (ч. 1). С. 175-177.
12. Consular and Diplomatic Protection Legal Framework in the EU Member States Directorate URL : <http://www.ittig.cnr.it/Ricerca/ConsularAndDiplomaticProtection.pdf>

13. Diplomacy: The U.S. Department of State at Work URL : <http://www.state.gov/documents/organization/46839.pdf>
14. Foreign and Commonwealth Office, Consular Directorate URL : <http://www.fco.gov.uk/en/travel-and-living-abroad>
15. Law on Consular Officers, Their Functions and Powers (Consular Law) of Germany // Federal Law Gazette. 1974. № 1. P. 17–23.
16. Support for British nationals abroad URL : <http://www.fco.gov.uk/resources/en/pdf/2855621/support-for-british-nationals-abroad.pdf>
17. US Consular Affairs, Consular Protection of U.S. Nationals Abroad URL : <http://www.state.gov/m/a/dir/regs/fam/07fam/index.htm>

Тема 9. Привілеї та імунітети консульських установ і їх персоналу

1. Гуменюк Б. І. Основи дипломатичної та консульської служби: навч. посіб. / Б. І. Гуменюк. К.: Либідь, 2004. 248 с.
2. Дипломатична та консульська служба: підручник / Я. Б. Турчин, Л.О. Дорош, О.Я. Івасечко. Львів: Видавництво Львівська політехніка, 2018.- 332 с.
3. Калашник Г. М. Вступ до дипломатичного протоколу та ділового етикету. К.: Знання, 2007. 143 с.
4. Станчев М.Г. Основи дипломатії/ М. Г. Станчев. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 56 с.
5. Васильєва Г. Ю. Проблеми застосування імунітетів і привілеїв консульських посадових осіб / Г. Ю. Васильєва // Міжнародні читання присвячені пам'яті професора Імператорського Новоросійського університету П. Є. Казанського: матеріали Міжнародної конференції (м. Одеса, 22-23 жовтня 2010 року). - Одеса, 2010. - С. 150-152.
6. Віденська конвенція про консульські відносини. 24 квітня 1963 р. // Інформаційно-довідковий бюлетень з консульських питань. Київ, 1996. Вип. 1. С. 43–68;
7. Панов, Ален В. Дипломатична і консульська служба [Текст] : підручник / Ален Панов. - Ужгород : Аутдор-Шарк, 2015. 270 с

Тема 10. Дипломатичне право міжнародних організацій

1. Гуменюк Б. І. Основи дипломатичної та консульської служби: навч. посіб. / Б. І. Гуменюк. К.: Либідь, 2004. 248 с.
2. Дипломатична та консульська служба: підручник / Я. Б. Турчин, Л.О. Дорош, О.Я. Івасечко. Львів: Видавництво Львівська політехніка, 2018.- 332 с.
3. Калашник Г. М. Вступ до дипломатичного протоколу та ділового етикету. К.: Знання, 2007. 143 с.
4. Станчев М.Г. Основи дипломатії/ М. Г. Станчев. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 56 с.
5. Віденська конвенція про представництво держав у їх відносинах з міжнародними організаціями універсального характеру. 14 березня 1975 р. URL : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_254
6. Представництва України при міжнародних організаціях URL : <https://mfa.gov.ua/mizhnarodni-vidnosini/predstavnictva-ukrayini-pri-mizhnarodnih-organizacijah>
7. Толстов С. Діяльність міжнародних організацій в Україні: загальні тенденції та орієнтири. *Віче*. 2015. № 4. С. 11-15. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/viche_2015_4_4.
8. Участь України у міжнародних організаціях. Міністерство закордонних справ України URL : <http://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/international-organizations>
9. Шуміленко А. П. Сучасна міжнародно-правова практика здійснення функцій дипломатичних представництв. *Публічне право*. 2013. № 3. С. 119-126. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pp_2013_3_18.

10. Федчишин С.А. Дипломатичне представництво України за кордоном: сучасні проблеми організації та правового забезпечення : [монографія] / С. А. Федчишин; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. Н. П. Матюхіної. Харків : видавництво «ФІНН», 2011. 264 с.

4. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. www.rada.gov.ua/ - Верховна Рада України
2. www.president.gov.ua/ - Президент України
3. www.kmu.gov.ua/ - Кабінет Міністрів України
4. www.ccu.gov.ua/ - Конституційний Суд України
5. www.scourt.gov.ua/ - Верховний Суд України
6. www.ombudsman.kiev.ua/ - Уповноважений ВРУ з прав людини
7. www.mfa.gov.ua/ - Міністерство закордонних справ України
8. www.minjust.gov.ua/ - Міністерство юстиції України
9. www.nbuv.gov.ua/ - Національна наукова бібліотека України імені В.І. Вернадського та інші